

Bruxelles, 15.1.2014.
COM(2013) 941 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Sprječavanje radikalizacije koja dovodi do terorizma i nasilnog ekstremizma: Jačanje
odgovora Europske unije**

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA:**

SPRJEČAVANJE RADIKALIZACIJE KOJA DOVODI DO TERORIZMA I NASILNOG EKSTREMIZMA

Jačanje odgovora Europske unije

1. UVOD

1.1 Trendovi i izazovi

Od zadnjeg ažuriranja strategije EU-a za borbu protiv radikalizacije i novačenja terorista u 2008., trendovi, sredstva i uzorci radikalizacije dalje su se razvijali i širili.

Prvo, terorizam u Europi trenutačno nalazi svoju inspiraciju u većoj raznolikosti ideologija, kako je navedeno u izvješću Europolu TE-Sat za 2013. Radi se o nacionalističkim i separatističkim ideologijama, inspiriranim *Al Qaidom*, nasilnim ljevičarskim, anarhističkim i desničarskim ideologijama.

Drugo, terorističke i nasilne ekstremističke aktivnosti u Europskoj uniji nisu isključivo u rukama centraliziranih i hijerarhijskih organizacija. Prijetnja se postupno razvijala i sada uključuje manje skupine sa sjedištem u EU-u, jedinice i pojedince koji djeluju dobrovoljno i nepredvidljivo. Planiraju napade pod ograničenom ili nikakvom nadležnošću nadređene organizacije i time čine sprječavanje terorizma još težim.

Brojni teroristi koji planiraju napade na području Europe su Europljani. Takvi napadi uzrokuju više od gubitka života i ekonomske štete: mogu uzrokovati razdor među zajednicama u Europi izazivajući porast reakcionističkih i ekstremističkih pogleda u ostalim dijelovima društva. Time se pridonosi stvaranju plodnog tla za ekstremizam, neprestanog začaranog kruga radikalizacije, agresije i nasilnih odgovora.

Europa je izravno pogođena i terorističkim aktivnostima diljem svijeta. Europljani mogu biti žrtve napada što je jasno vidljivo iz nedavnih napada u Nairobiju. Međutim, isto tako mogu biti i počinitelji tih napada. Europljani se često susreću s radikalizacijom u Europi putem ekstremističke propagande ili novačenjem terorista i putuju u inozemstvo kako bi se pripremili i borili u područjima u kojima se odvijaju sukobi postajući tako još radikalniji.

Oružani novostečenim borbenim vještinama, mnogi od ovih europskih „stranih boraca” mogli bi postati prijetnja našoj sigurnosti po povratku iz područja u kojima se odvijaju sukobi. Dugoročno gledajući mogli bi postati inicijatori terorizma. Fenomen stranih boraca nije nešto novo, no kako se borbe u Siriji nastavljaju, broj ekstremista koji putuju da bi sudjelovali u sukobima raste. S porastom broja europskih stranih boraca ujedno raste i prijetnja našoj sigurnosti.

Terorističke skupine i ekstremisti iskorištavaju tehnološki napredak kako bi pronašli nove načine da uključe nezadovoljne mlade koristeći društvene mreže, video kanale na internetu i radikalne sobe za razgovor na internetu. Šire svoju propagandu sve više, brže i učinkovitije.

Tradicionalne tehnike provedbe zakona nedovoljne su za rješavanje novih trendova u radikalizaciji te je potreban opsežniji pristup kako bi se spriječila i suzbila radikalizacija. Taj opsežniji pristup trendovima u radikalizaciji mora uključiti cijelo društvo.

Ova Komunikacija bavi se radikalizacijom u svim njezinim oblicima i utvrđuje područja koja obuhvaćaju širok spektar mjera za sprječavanje i suzbijanje radikalizacije koja dovodi do terorizma i nasilnog ekstremizma.

1.2 Opći pristup i cilj

Države članice odgovorne su za stvaranje i provedbu mjera čiji je cilj spriječiti i suzbiti radikalizaciju, a ključne mjere jesu i trebaju i ostati na nacionalnoj i lokalnoj razini. Neke države članice mnogo su napravile u ovom području i mogu podijeliti svoja iskustva sa drugim zainteresiranim državama članicama.

S rastućom brigom oko radikalizacije na internetu i značajnim porastom otvoreno ekstremističkih skupina u Europi sve više država članica suočava se s prijetnjama radikalizacije. Rizik radikalizacije koji vodi do nasilnog ekstremizma u porastu je diljem Europe, a države članice mogle bi imati koristi ako bi udružili svoje napore za učinkovit odgovor na te izazove.

Radikalizacija prelazi nacionalne granice na više načina. Na primjer, upotreba soba za razgovor na internetu, društvenih medija i drugih alata na internetu često ima međunarodnu dimenziju. Vrsta prijetnji s kojima se države članice suočavaju često su slične te se mogu učinkovito poduzimati mjere na razini EU-a.

Europska komisija već podupire države članice u njihovim naporima sprječavanja i suzbijanja nasilnog ekstremizma. Komisija je 2011. uspostavila Mrežu za osvještavanje o radikalizaciji (RAN) koja okuplja više od 700 stručnjaka i specijalista iz cijele Europe. Mreža za osvještavanje o radikalizaciji okuplja stručnjake i olakšava razmjenu ideja s područja kao što su osnaživanja lokalnih dionika i organiziranja međunarodnih konferencija koje okupljaju stručnjake na svim razinama.

Ova Komunikacija određuje kako Europska komisija u suradnji sa Visokom predstavnicom za vanjske poslove i sigurnosnu politiku (Visoka predstavnica) i uz potporu koordinatora EU-a za borbu protiv terorizma može pružiti potporu naporima država članica u sprječavanju radikalizacije. Ovom Komunikacijom Komisija odgovara zaključcima Vijeća iz lipnja 2013. i pridonosi opsežnijem ažuriranju strategije EU-a za borbu protiv radikalizacije i novačenja terorista. U sljedećem poglavlju iznosi se deset područja u kojima bi države članice i EU mogle poduzeti više mjera u sprječavanju radikalizacije u svojim državama i inozemstvu.

Mjere predstavljene u ovoj Komunikaciji odražavaju obveze EU-a u osiguravanju sigurnosti i poštovanja temeljnih prava i sloboda građana EU-a, kako je sadržano u Povelji Europske unije o temeljnim pravima, uključujući slobodu izražavanja i informiranja, okupljanja i udruživanja te poštovanja jezičnih, kulturnih i religioznih različitosti.

2. SPRJEČAVANJE RADIKALIZACIJE

Komisija je, uz potporu Visoke predstavnice i koordinatora EU-a za borbu protiv terorizma te sa značajnim doprinosom Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji, utvrdila deset područja koja države članice i EU mogu smatrati dijelom njihovih napora u borbi protiv radikalizacije u svojoj državi i inozemstvu. Ovaj odjeljak sadržava kratka obrazloženja kako te ideje mogu pružiti dodatnu vrijednost naporima država članica u sprječavanju radikalizacije te iznosi u svakom pojedinačnom slučaju kako Komisija može dati potporu zainteresiranim državama članicama.

Mreža za osvješćivanje o radikalizaciji prikupila je pristupe i najbolje prakse iz EU-a koje Komisija objavljuje na internetu u prilogu ovoj Komunikaciji. Ta kolekcija sadržava širok raspon praksa koje se detaljnije bave mjerama predloženim u ovoj Komunikaciji.¹

Mjere iznesene u sljedećim odjeljcima planiraju se provesti upotrebom sredstava iz postojećih programa u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2014. – 2020. Financirat će se iz planiranog proračuna u skladu s ciljevima programa. U slučaju potrebe za dodatnim ljudskim resursima postojeće osoblje će se preraspodijeliti. Svaki zadatak dodijeljen decentraliziranoj agenciji potpadat će pod trenutni mandat te agencije i financirat će se iz njezinih sredstava za razdoblje 2014. – 2020. Predložene inicijative neće prouzrokovati dodatne troškove proračunu Unije.

2.1 Države članice imale bi koristi od uspostavljanja nacionalnih strategija za sprječavanje radikalizacije

Iako terorizam nije izravno pogodio države članice, prijetnja je postojana i teroristički napadi su nepredvidljivi. Terorizam prijeti svugdje i u svako vrijeme. Zajednički rad stoga je temeljni preduvjet za borbu protiv te prijetnje.

Različite države članice već su provele mjere za sprječavanje radikalizacije, unutar i izvan države. Sveobuhvatni pristup u okviru strategije EU-a za borbu protiv terorizma čiji je cilj baviti se radikalizacijom i novačenjem terorista nije često korišten. Neke države članice koriste takav pristup, dok druge ne koriste. Postojeće strategije temelje se na horizontalnoj i vertikalnoj suradnji između dionika s lokalne na međunarodnu razinu. Učinkovito sprečavanje podrazumijeva uključivanje nevladinih organizacija, djelatnika na terenu, sigurnosnih službi i stručnjaka iz tog područja.

Te strategije zahtijevaju izgradnju povjerenja unutar i između zajednica, promicanje boljeg razumijevanja vlastitih osjetljivosti i problema, uključivanje različitih dijelova društva i još mnogo toga. Ujedinjavanjem tih različitih aspekata smanjuje se rizik radikalizacije te se povećava mogućnost zaustavljanja postupaka koje vode prema ekstremizmu i nasilju.

Kako je utvrdila Mreža za osvješćivanje o radikalizaciji, preduvjet za učinkovito sprječavanje je da države članice donesu strategije za sprječavanje nasilnog ekstremizma i terorizma unutar i izvan EU-a na temelju vlastitih analiza prijetnji i specifikacija. Nacionalne strategije mogle

¹ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/index_en.htm.

bi povezati revidiranu strategiju EU-a te razmotriti suradnju između država članica i drugih važnih dionika kako bi se utvrdili inovativni načini sprječavanja i suzbijanja radikalizacije i nasilnog ekstremizma.

Komisija u suradnji s Visokom predstavnicom i uz potporu koordinatora EU-a za borbu protiv terorizma mogla bi ujedno poduprijeti i države članice u razvoju i provedbi njihovih strategija, potaknuti razvoj novih projekata i olakšati suradnju unutar EU-a i izvan nje.

2.2 Ujedinjavanje stručnog znanja s ciljem sprječavanja radikalizacije

Postoji opsežno stručno znanje i najbolja praksa unutar i izvan EU-a. Kreatori politika i ostali dionici u državama članicama trebali bi imati pristup ovoj bazi znanja i aktivno je koristiti. Uspostavljanje Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji bio je pomak u tom smjeru; strukturirani razgovori koji su se pritom poticali trebali bi se nastaviti, a baza podataka najboljih praksa koja je prikupljena kao rezultat strukturiranih razgovora trebala bi se dalje razvijati. EU bi trebao nastaviti s produbljivanjem suradnje između kreatora politika, akademskih institucija, privatnih partnera i međunarodnih foruma.

Kako bi se navedeno postiglo Komisija predlaže da se ojača uloga tajništva Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji te da se do 2015. od njega napravi centar znanja koji ujedinjuje stručnost radi sprječavanja i suzbijanja radikalizacije koja dovodi do terorizma i nasilnog ekstremizma. Uz logističku ulogu osnovni zadaci tajništva bili bi:

- prvenstveno odgovarati na zahtjeve za potporu država članica i Komisije u njihovim nastojanjima pri provedbi prijedloga za sprječavanje radikalizacije;
- povezivati stručno znanje u području sprječavanja radikalizacije uključujući prikupljanje i širenje najbolje prakse i aktivna pomoć pri oblikovanju istraživačkog programa;
- služiti kao koordinacijski centar inicijativa za sprječavanje unutar i izvan EU-a.

Tajništvo Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji bit će osnovano na ograničeno vremensko razdoblje nakon javnog natječaja.

2.3 Bolje usklađivanje rada Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji s potrebama država članica

Mreža za osvješćivanje o radikalizaciji uspješno je razvijala alate za rješavanje izazova povezanih s radikalizacijom. Baza podataka najboljih praksa dostupnih na internetu dobar je primjer tog rada. Drugi primjer je instrument za e-učenje koji omogućuje razmjenu informacija i ideja na daljinu između članova mreže. Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji ujedno se počela baviti posebnim pojavama u za to namijenjenim radionicama i projektima. Nedavno je završila s radom o odnosu sa stranim borcima stavljajući naglasak na sprječavanje, vanjsku suradnju, rehabilitaciju i reintegraciju. To je predmet čija važnost neprestano raste s obzirom na to da sukobi u Siriji ne pokazuju nikakve znakove jenjavanja.

U siječnju 2013. Komisija je održala konferenciju na visokoj razini na kojoj su se stručnjaci Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji susreli s kreatorima politika država članica kako bi sastavili nacrt preporuka za suzbijanje nasilnog ekstremizma. To je bio prvi korak prema premošćivanju razlika između Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji i kreatora politika država članica.

Temeljem iskustva Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji Komisija će:

- organizirati drugu konferenciju na visokoj razini sredinom 2014.;
- uputiti Mrežu za osvješćivanje o radikalizaciji da se usredotoči na podupiranje država članica pri provedbi mjera predloženih u ovoj Komunikaciji;
- pozdraviti inicijative država članica za stvaranje nacionalnih platformi – koje se temelje na modelu Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji gdje god je to potrebno – s ciljem pružanja detaljnijeg vodstva nacionalnim i lokalnim kreatorima politika i neobvezujućim dionicima;
- poduprijeti konferenciju o stranim borcima u Siriji koja će se održati početkom 2014. u organizaciji Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji. Konferencija će okupiti predstavnike svih važnih sektora (tijela za provedbu zakona, zdravstva itd.) iz gradova EU-a u kojima strani borci izazivaju najviše brige. Lokalni specijalisti i nacionalni stručnjaci podijelit će svoje prakse i razmijeniti ideje o sprječavanju dolaska mogućih boraca u Siriju i uključivanju stranih boraca po povratku.

2.4 Osposobljavanje specijalista o sprječavanju radikalizacije

Temeljem iskustva iz Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji lokalni dionici moraju biti prikladno pripremljeni kako bi prepoznali radikalizirano ponašanje. Ovo posebno vrijedi za one osobe koje su izravno u kontaktu s pojedincima podložnim radikalizaciji. Ti djelatnici na terenu uključuju socijalne radnike, pedagoge, zdravstvene radnike, policajce, osoblje zatvora i probacijsko osoblje. Iako ti stručnjaci nisu svi sigurnosno osoblje njihovo osposobljavanje i svijest o potrebama pojedinaca podložnih radikalizaciji znači da su često u najboljoj poziciji da prepoznaju pojedince u procesu radikalizacije. Međutim djelatnici na terenu često nemaju dobro razumijevanje procesa radikalizacije ili znanja kako bi mogli na njega odgovoriti. Osposobljavanje je stoga neophodno kako bi im pomoglo da prepoznaju i tumače znakove radikalizacije te da prosuđuju je li intervencija potrebna ili nije.

Diljem Europe razvijeni su tečajevi i programi osposobljavanja za podizanje svijesti i razumijevanja među djelatnicima na terenu koji rade s pojedincima i rizičnim skupinama. Međutim kako prijatnje nastavljaju s razvojem postaje jasno da je potreban sveobuhvatni pristup unutar i među sektorima. Takav pristup trebao bi se temeljiti na postojećim programima osposobljavanja i uključivati najnoviji način razmišljanja. Neke države članice uspostavile su programe osposobljavanja za različite sektore dok druge ograničavaju svoje programe osposobljavanja na tradicionalnije ciljne skupine kao što su djelatnici koji provode zakone i osoblje zatvora. Najnoviji trendovi u radikalizaciji zahtijevaju da se moduli osposobljavanja prošire i na druge sektore kao što su socijalne službe, zdravstvo i obrazovanje.

Komisija će:

- uz doprinos država članica dati zadatak Mreži za osvještavanje o radikalizaciji da uspostavi europski program „osposobljavanja instruktora”, koji nudi osposobljavanje za posebne sektore i za međusektorsko osposobljavanje;
- gdje je potrebno, dati zadatak Mreži za osvještavanje o radikalizaciji da provede tečajeve osposobljavanja koje je Mreža razvila;
- uz potporu Mreže za osvještavanje o radikalizaciji djelovati zajedno s Europskom policijskom akademijom prilikom razvijanja modula za osposobljavanje stručnjaka za provedbu zakona o tome kako prepoznati i spriječiti proces radikalizacije.

2.5 Države članice imale bi koristi od uspostavljanja „izlaznih strategija” za pomoć pojedincima prilikom napuštanja nasilnog ekstremizma

Čak i osoba koja je radikalizirana do nasilnog ekstremizma ili terorizma može se odreći nasilja i njegove temeljne ideologije. „Izlazne strategije” mogu pomoći da se radikalne osobe isključe (odreknu nasilja, a da pritom ne odustanu od ideologije na kojoj se temelji) i potpuno odreknu radikalizacije (odreknu nasilja i ideologije na kojoj se temelji) Te strategije razlikuju se u ciljevima, od odgovaranja ekstremista od nasilja do reintegracije bivših radikalista u društvo. Svaki radikalist pojedinac je s vlastitim motivacijama i objašnjenjima, stoga izlazni programi moraju biti oblikovani prema potrebama pojedinca.

Izlazne strategije u pravilu se oslanjaju na individualno mentorstvo koje se sastoji od psihološke pomoći i savjetovanja. Navedene strategije kombiniraju se sa socijalnom i ekonomskom pomoći kako bi se olakšala reintegracija. Mentori moraju posjedovati posebne profesionalne vještine, biti odgovarajuće osposobljeni te ih moraju podržavati drugi stručnjaci.

Izlazne strategije moraju biti usađene u širi društveni kontekst. U te strategije trebale bi se uključiti obitelji i zajednice, koje su često u najboljoj poziciji da pridonese potpunom odricanju od radikalizma, podupiranjem razgovora o teškim problemima, uključivanjem pomoći šire zajednice i stanjem opreza na zabrinjavajuće promjene u ponašanju.

Iskustva Mreže za osvještavanje o radikalizaciji pokazala su da nacionalne i lokalne vlasti mogu imati koristi od većeg uključivanja obitelji na način da im pomognu razumjeti i osporiti radikalizaciju njihove rodbine ili, kada je to moguće, spriječiti je. Savjetovanje, dežurna služba i lokalne mreže potpore mogu pružiti potrebnu podršku u teškim okolnostima.

S takvim pristupom izlazne strategije moraju se oblikovati i provesti u suradnji s velikim rasponom državnih i nedržavnih dionika. To se naziva multiagencijskim pristupom. Nastojanja da se promoviraju izlazne strategije mogu se oslanjati na međusektorsku suradnju među nadležnim tijelima kao što su policija, zatvor i probacijske službe, socijalne službe, škole itd. Pritom treba uzeti u obzir dugoročnu perspektivu, osnovne socioekonomske čimbenike te imati na raspolaganju namjenska sredstva.

Kako bi se državama članicama pomoglo u razvijanju takvih izlaznih programa, Komisija će, u uskoj suradnji s državama članicama, dati zadatak Mreži za osvješćivanje o radikalizaciji, da na njihov zahtjev prikupe odgovarajuće i stručno znanje za potporu pri uspostavljanju učinkovitih programa za potpuno odricanje od radikalizacije i isključivanja. Takva potpora uključivala bi:

- organiziranje radionica diljem EU-a s državama članicama na kojima bi se istražilo različite programe potpunog odricanja od radikalizacije i isključivanja te razgovaralo o mehanizmima za upućivanje obitelji, zajednica i djelatnika na terenu;
- organiziranje osposobljavanja za lokalne stručnjake koji pomažu pojedincima prilikom isključivanja i potpunog odricanja od radikalizacije;
- rad, na zahtjev svake države članice, s njezinom središnjom upravom i tijelima lokalnih vlasti u pružanju potpore prilikom uspostavljanja nacionalnih programa potpunog odricanja od radikalizacije i isključivanja

2.6 Uža suradnja s civilnim društvom i privatnim sektorom u cilju rješavanja prijetnji s interneta

Suvremena komunikacijska tehnologija nudi pristup informacijama kakvog do sad još nije bilo. Radikalisti iskorištavaju ovu situaciju i upotrebljavaju alate dostupne na internetu kojima šire svoje poruke mržnje učinkovitije nego ikada do sada. Štoviše, korisnici interneta danas imaju pristup ekstremističkim materijalima iz vlastitog doma. Osim toga, radikalisti mogu jednostavno komunicirati s osobama koje su podložne riziku radikalizacije. Časopisi, kao što je *Inspire*, koji Al Quaida objavljuje na internetu na arapskom polutotoku, prikazuju iskrivljenu sliku života terorista. Jednostavno se mogu pronaći promocijske snimke za skupine poput Al-Shabab-a. Čak i grafičke snimke kojima se prikazuju teroristička djela mogu se pronaći na popularnim i etabliranim platformama na internetu.

Više se može napraviti kako bi se spriječilo da se ova opasna propaganda razmnožava i dosegne svoju ciljanu publiku te da se na nju odazove. Države članice i pružatelji usluga djeluju *ad hoc* kako bi uklonili ilegalne materijale, no obzirom da su mnoga ekstremistička *web*-mjesto smještena izvan EU-a, to je težak zadatak. Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama već nalaže tijelima u svakoj državi članici EU-a da osiguraju da audiovizualne usluge ne sadržavaju nikakva poticanja na mržnju koja se temelje na rasi, spolu, vjeri ili nacionalnosti. Sve mjere poduzete na temelju ove Direktive moraju poštovati temeljna prava uključujući pravo na slobodu govora.

Suzbijanje ekstremističke propagande znači više od samog zabranjivanja ili uklanjanja nezakonitog sadržaja. Pozitivna i pomno usmjerena poruka treba biti rasprostranjena i to dovoljno široko kako bi se nezaštićenim korisnicima interneta omogućila lako dostupna alternativa terorističkoj propagandi.

Komisija je voljna pružiti potporu državama članicama, trećim zemljama, privatnom sektoru, civilnom društvu i pojedincima u njihovim nastojanjima prilikom stvaranja pozitivne poruke o

suzbijanju takve propagande na internetu i uklanjanju nezakonitog sadržaja za javnost. S ciljem postizanja navedenoga Komisija će poduzeti sljedeće mjere:

- uspostaviti forum sa ključnim akterima iz industrije kako bi se raspravilo o veličini problema, koracima koje zainteresirane strane poduzimaju i mogućnostima za užu suradnju. Sudionici će raspravljati o širokom rasponu problema uključujući načine kojima se javnosti olakšava uočavanje uvredljivog ili potencijalno nezakonitog materijala, promicanje stvaranja protupropagande radikalizacije na internetu te kako učiniti alternativne poruke koje potiču kritičko razmišljanje dostupnijima. Ovaj forum će održavati redovite tehničke sastanke na visokoj razini te izvještavati o svojim aktivnostima;
- nastaviti će s poticanjem lokalnog stanovništva, građana, žrtava i bivših ekstremista u razvijanju protupropagande radikalizacije. Kao dio ovih nastojanja Komisija će zadati Mreži za osvješćivanje o radikalizaciji da razvije inovativnu protupropagandu radikalizacije s bivšim teroristima ili žrtvama terorizma. Cilj je napraviti niz snimki na internetu i poruka usmjerenih osobama podložnim riziku. Doseg i utjecaj ovih snimaka mjerit će se i izradit će se izvješće za Komisiju i države članice o učinkovitim primjerima protupropagande radikalizacije na internetu.

2.7 Ovlašćivanje žrtava za pomoć kako bi pomogle pri sprječavanju radikalizacije

Žrtve nasilnog ekstremizma trpe veliku štetu i potrebna im je velika podrška u njihovu oporavku. Kada im se pruži potrebna prava podrška mogu se ohrabriti i progovoriti javno protiv nasilnog ekstremizma i terorizma. Upravo stoga što je njihovo iskustvo tako osobno i izravno, vjerodostojni su svjedoci te je njihov utjecaj veći no što bi ga bilo kakva državna organizacija mogla postići. Oni predstavljaju prave posljedice terorizma i nasilnog ekstremizma i mogu napraviti učinkovitiju protutežu jednostranoj propagandi ekstremista.

Komisija se obvezuje pomagati žrtvama terorizma i nasilnog ekstremizma te će:

- nastaviti s jačanjem prava žrtava i podržavanjem grupa i mreža unutar i izvan EU-a;
- financirati projekte koji omogućuju žrtvama da ispričaju priču svog osobnog oporavka i koje su dio nastojanja da se stvore novi primjeri protupropagande radikalizacije;
- povećati javnu svijest o situaciji žrtava na način da će svake godine 11. ožujka obilježiti Dan žrtava i organizirati izložbu posvećenu pričama žrtava.

2.8 Više se može napraviti kako bi se mlade potaklo na kritičko razmišljanje o ekstremističkim porukama

Na osobe je moguće najviše utjecati u adolescenciji i ranoj odrasloj dobi, a mnoge vrijednosti i stavovi koje razviju u ovim razdobljima zadržavaju većinu života. Nije iznenađujuće stoga da su adolescenti i mladi najviše podložni riziku radikalne propagande. U prošlosti su roditelji, učitelji i čelnici zajednica mogli više kontrolirati pristup ekstremističkim

materijalima. Međutim, s novim tehnologijama i rasprostranjivanjem ekstremističkih materijala situacija je drugačija.

Mladi često koriste internet nasamo kada nema nikoga tko bi mogao kritizirati štetni materijal. To povećava opasnost da se poruke ukorijene i vode mlade osobe prema nasilju. Međutim, dok mladi mogu biti izloženi štetnom materijalu na internetu isto tako mogu pronaći i protupropagandu radikalizacije. Potrebno je poduzeti mjere kojima bi se mlade osobe potaklo da ne ostanu pasivni već da započnu kritički razmišljati kako bi doveli u pitanje ekstremističke stavove i osporili ih. Mreža za osvještavanje o radikalizaciji ustanovila je interkulturalni dijalog i osobne razmjene među mladima kao ključnu metodu izgradnje otpora ekstremističkoj propagandi. Građansko uključivanje i sudjelovanje u zajednicama također pomaže pri izgradnji pozitivnih stavova.

Mreža za osvještavanje o radikalizaciji prepoznala je da su obrazovanje, osposobljavanje i radni sektori za mlade u najboljoj poziciji da pomognu mladima u razvijanju njihovog kritičkog razmišljanja. Kako bi se povećao utjecaj u suzbijanju radikalizacije tvorcima politika država članica u području obrazovanja, neformalnih aktivnosti mladih i sigurnosti mogli bi uže surađivati s ciljem razvijanja učinkovitijih programa.

S ciljem postizanja navedenoga Komisija će poduzeti sljedeće mjere:

- poduprijeti države članice utvrđivanjem i rasprostranjivanjem programa stvorenih za promociju kritičkog razmišljanja. Razotkrit će nedostatke ekstremističke i terorističke propagande i time potaknuti mlade na dvojbe o stavovima koje ova propaganda promiče. Aktivnosti Komisije o medijskoj pismenosti u sklopu programa Kreativna Europa nudi državama članicama i stručnjacima načine na koje mogu raspravljati i razvijati učinkovite alate u ovom području;
- koristiti program EU-a za financiranje suradnje na području obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta, Erasmus+, koji će u razdoblju 2014. — 2020. studentima i učiteljima pružiti mogućnost mobilnosti i poduprijeti partnerstva među dionicima. Ovim će se povećati razina vještina, poboljšati kvaliteta podučavanja, modernizirati obrazovanje i sustavi osposobljavanja te u konačnici pomoći mladima u razvijanju otpora naspram ekstremističkih stavova;
- poduprijeti lokalne skupine i skupine u zajednici koje rade s bivšim nasilnim ekstremistima i žrtvama ekstremističkog nasilja kako bi se mladima pokazalo postojanje druge strane priče. Komisija će ujedno zadati zadatak Mreži za osvještavanje o radikalizaciji da uspostavi skupinu stručnjaka, žrtava terorizma i bivših terorista u korist zainteresiranih škola radi detaljnijeg suočavanja s ovim problemima.

2.9 Potrebno je provesti daljnja istraživanja trendova radikalizacije i evaluaciju postojećih praksa

Ne možemo razviti ciljani odgovor izazovima u nastajanju nasilnog ekstremizma ako ne razumijemo što pokreće taj proces. Istraživanje provedeno na razini EU-a može pružiti dodanu vrijednost kada ima za cilj planiranje i analiziranje najrasprostranjenijih trendova u

radikalizaciji. Komisija trenutačno financira istraživanje o motivacijama pojedinca i razloge njihova okretanja nasilju, prijelaz iz umjerenosti na nasilni ekstremizam te stvaranje programskog alata za evaluaciju utjecaja programa koji se bave radikalizacijom. Potrebno je više istraživanja u svrhu razumijevanja kako i zašto osobe postaju radikalisti ili se potpuno odriču radikalizacije. Ovo istraživanje trebalo bi se usmjeriti na ulogu koju ima ideologija, nove tehnike novačenja nastale na internetu i uzori.

U svrhu podupiranja daljnjeg istraživanja Komisija će:

- koristiti program Obzor 2020. za financiranje istraživanja sigurnih društava, zajednički napori koji uključuje istraživanje radikalizacije i novačenja;
- koristiti tokove financiranja Spremnosti na katastrofe i Borbe protiv kriminala i terorizma (budući Međunarodni fond za sigurnost) u svrhu financiranja daljnjih istraživanja o tome kako se suočiti s radikalizmom;
- raditi s nacionalnim kreatorima politika, Mrežom za osvješćivanje o radikalizaciji i istraživačima kako bi se osiguralo da su istraživanja ciljana.

2.10 Uže surađivati s partnerskim zemljama s ciljem sprječavanja i suzbijanja radikalizacije unutar i izvan EU-a

Paralelno s mjerama provedenima unutar EU-a i država članica, trebalo bi promicati inicijative u trećim zemljama s posebnim naglaskom na osjetljive zemlje ili zemlje u kojima se odvijaju sukobi, tranzicijske zemlje ili zemlje sa slabim sustavom upravljanja. Izloženost radikalizaciji ne zaustavlja se na granicama EU-a; dobro je poznato da se radikalizacija događa i izvan Unije u kampovima za obučavanje terorista i u područjima gdje se odvijaju sukobi. Stoga paralelno s ovim mjerama unutar EU-a i država članica, trebalo bi poticati partnerske zemlje u poduzimanju svojih vlastitih mjera.

Obzirom na to da postoji jasna veza među unutarnjim i vanjskim dimenzijama Komisija će u bliskoj suradnji s Visokom predstavnicom i koordinatorom EU-a za borbu protiv terorizma osigurati kako bi se unutarnji i vanjski aspekti europskog odgovora na sprječavanje radikalizacije prikladno ujednačili. Ti aspekti trebaju se usredotočiti na ispravne prioritete i trebaju uzimati u obzir izvedene analize rizika ili druge alate za vrednovanje sukoba koji se koriste u trećim zemljama. Istovremeno posebnu pozornost treba dati transnacionalnim i transkontinentalnim dimenzijama programa i projekata koji se bave radikalizacijom.

U tu svrhu Komisija i Visoka predstavnica poduzet će sljedeće mjere:

- povećati vanjske napore izgradnje kapaciteta za sprječavanje i suzbijanje radikalizacije i osigurati da se ovaj rad uključi u akcijski plan i političke dijaloge između EU-a i njegovih partnerskih zemalja. Vanjski rad koji se provodi kako bi se spriječila radikalizacija postao je komponenta od znatne važnosti u suradnji EU-a na području sprječavanja terorizma, a planira se daljnje ulaganje u ovom području posebno u okviru Instrumenta za stabilnost. EU će podupirati projekte iz područja Borbe protiv nasilnog ekstremizma u Afričkom rogu i južnoj Aziji. Planiraju se dodatna sredstva za te aktivnosti u zapadnoj Africi. EU ujedno planira pokrenuti projekte u okviru

Međunarodnog centra izvrsnosti za suzbijanje nasilnog ekstremizma u Abu Dhabiju (Hedaya Centre) kako bi se razvili, među ostalim, unutarnji programi obučavanja kako bi se stručnjacima na terenu iz partnerskih zemalja predstavile vještine specifične za pojedine sektore ;

- naglasiti vezu između programa obrazovanja i sigurnosti koji se financiraju iz instrumenata vanjske pomoći tako da se djeca i mladi iz trećih zemalja potaknu na razvijanje kritičkog razmišljanja od ranih faza njihova obrazovanja te da se na taj način spriječi da postanu žrtve radikalizacije, nasilnog ekstremizma ili terorizma;
- poduprijeti medije kao ključne igrače u pojačavanju dijaloga sa organizacijama civilnog društva, lokalnim vlastima, dionicima iz privatnih sektora, akademikima, regionalnim ili međunarodnim organizacijama u trećim zemljama u sprječavanju i suzbijanju radikalizma;
- pomoći u oblikovanju Globalnog fonda za društvenu uključenost i otpor kojeg je nedavno ustanovio Globalni forum za borbu protiv terorizma. Ovaj Fond podupire inicijative sprječavanja radikalizacije na lokalnoj razini i financira se djelomično privatnim sredstvima;
- uključiti strategije kako bi se spriječila radikalizacija i nasilni ekstremizam u razvoju tradicionalnih alata suradnje i instrumenata, posebno u osjetljivim zemljama sklonim nasilnom ekstremizmu;
- uspostaviti vanjske mreže za promicanje preventivnih strategija između Delegacija EU-a i veleposlanstava država članica EU-a u prioritetnim regijama i osigurati da delegacije mogu utvrditi mogućnosti za podupiranje uključenosti socijalnog društva i projekte Borbe protiv nasilnog ekstremizma. Komisija i Visoki predstavnik ujedno će podupirati i delegacije EU-a u nadziranju stavova o EU-u i vrednovati kako se prihvaćaju poruke EU-a u prioritetnim zemljama.

3. DALJNI KORACI

Ova Komunikacija utvrdila je mjere koje države članice i EU mogu poduzeti s ciljem učinkovitijeg sprječavanja i suzbijanja radikalizacije. Komisija u suradnji sa Visokom predstavnicom i uz potporu koordinatora EU-a za borbu protiv terorizma nudi državama članicama alate i daje im podršku u njihovom radu.

Ova Komunikacija ujedno ima svrhu upotpuniti stajališta Komisije u pogledu revizije strategije EU-a za borbu protiv radikalizacije i novačenja terorista, koja će započeti u 2014.

Komisija u suradnji s Visokom predstavnicom i koordinatorom EU-a za borbu protiv terorizma predstaviti će izvješće o provedbi različitih mjera sadržanih u ovoj Komunikaciji krajem 2015.
